

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์สังคมไทยปัจจุบัน พัฒนาและเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ ฉบับที่ 1 การมุ่งเน้นที่ความเจริญเติบโตและผลกำไรทางธุรกิจ นำมาสู่ช่องว่างระหว่างความเจริญทางวัตถุกับความเสื่อมถอยทางสังคม ประชากรต้องการเพียงความร่ำรวยและสะดวกสบาย ค่านิยมทางสังคมยอมรับความร่ำรวย จนเกิดการไหลทะลักเข้ามาของประชากรจากชนบททั่วภูมิภาค เข้ามาในเมืองหลวง เพื่อหางานทำ หวังความร่ำรวย ส่งผลให้เกิดความแออัด ยัดเยียด ประชากรหนาแน่น ขาดแคลนที่อยู่อาศัย แหล่งเสื่อมโทรม การว่างงาน ปัญหายาเสพติด การค้าประเวณี ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ นำไปสู่ปัญหาความรุนแรงทางสังคม

องค์การอนามัยโลก (WHO) รายงานว่า สังคมปัจจุบันความรุนแรงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ในแต่ละปีมีประชากรตกเป็นเหยื่อความรุนแรงเกือบ 2 ล้านคน ถึงแก่อสัญกรรม 500,000 คน โดยเฉพาะความรุนแรงที่เกิดขึ้นต่อผู้หญิงและเด็กเพิ่มสูงขึ้นมาตลอด โดยเฉพาะความรุนแรงทางเพศ เช่น การข่มขืนกระทำชำเราสถิติสูงขึ้นอย่างน่าเป็นห่วง ข้อมูลจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติพบว่า ในปี 2545 มีจำนวน 4,435 ปี 2546 มีจำนวน 4,811 ในปี 2547 มีจำนวน 5,041 ทั่วประเทศ ปรากฏการณ์ของปัญหาอาชญากรรมในสังคม นับเป็นปัญหาสำคัญซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อความเป็นปกติสุขในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนอย่างมาก สภาพดังกล่าว นอกจากจะบั่นทอนขวัญและกำลังใจของประชาชนแล้ว ยังสะท้อนถึงศักยภาพการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นกลไกสำคัญของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัญหาเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเพศ ซึ่งเป็นปัญหาที่เรื้อรังมานาน มีอัตราการเพิ่มที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งทางด้านปริมาณและระดับความรุนแรง ในขณะที่ช่วงอายุของผู้เสียหายที่ตกเป็นเหยื่อดังกล่าว กลับมีอายุน้อยลงไปเรื่อย ๆ แสดงให้เห็นถึงความเสื่อมถอยของศีลธรรม และความสามารถในการควบคุมทางสังคม ตลอดจนการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐ

จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย (2544) ศึกษาปัจจัยเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมทางเพศของผู้หญิงไทย พบว่าผู้ถูกกระทำอยู่ในกลุ่มอายุระหว่าง 11-15 ปี มากที่สุด รองลงมาอายุ 16-20 ปี บ้านเป็นสถานที่เกิดเหตุสูงสุดคือร้อยละ 71 ผู้กระทำผิดกับเหยื่อมักจะรู้จักกันมาก่อน

มากกว่าการข่มขืนเหยื่อที่ไม่รู้จักกัน เหตุผลที่ผู้กระทำผิดเลือกเหยื่อที่เป็นเด็กนักเรียนเพราะเป็นวัยแรกเริ่ม เป็นกลุ่มเด็กดี บริสุทธิ์สดใส ปลอดภัยจากโรคเอดส์

ด้านผลกระทบ มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก (2536) กล่าวถึงเด็กที่ถูกข่มขืน แล้วรอดพ้นจากการถูกฆ่าไว้ว่า “เด็กที่รอดชีวิตจากการถูกข่มขืนบางรายตกอยู่ในสภาพตายทั้งเป็น เด็กบางคนมีการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพแบบหน้ามือเป็นหลังมือ เด็กเคยว่าเรึงกลับกลายเป็นเด็กเงิบขี้นม บางคนแสดงความหวาดกลัวหลบหลีกและรู้สึกไม่เป็นสุข เมื่ออยู่ใกล้บุคคลอื่น เด็กบางคนอารมณ์ดีกลายเป็นเด็กเจ้าอารมณ์หรือตกใจง่าย บางคนกลายเป็นเด็กขี้อ้อนต้องการให้คนมาปอปลอบโยนบ่อย ๆ เพราะเด็กรู้สึกไม่มั่นคงในอารมณ์ เด็กบางคนสนใจแต่อวัยวะเพศของตนเอง ของผู้อื่นและชอบพูดแต่เรื่องเพศมากเกินไป เด็กที่ระดับสติปัญญาดำบางคนถูกข่มขืนแล้วจะมีสุขภาพจิตที่เลวร้ายมาก เพราะเด็กต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีแต่คนรับรู้จากเพื่อนบ้านและคนรู้จัก อันเนื่องมาจากทัศนคติและค่านิยมสังคมไทย ที่จะยอมรับเด็กที่ถูกข่มขืนยังคับแคบมาก ที่ร้ายแรงไปกว่านั้นอีกคือ บางครั้งผู้ถูกข่มขืนเด็กไม่ได้ถูกลงโทษตามกฎหมายบ้านเมืองด้วยเหตุผลต่าง ๆ กันออกไป เด็กต้องเห็นหน้าผู้กระทำความผิดทุกวันด้วยความหวาดกลัว และไม่รู้ว่าจะตัวเองจะถูกข่มขืนเมื่อใด”

ตารางที่ 1.1

สถิติการให้ความช่วยเหลือเด็ก ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2524-2548

ของมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก

กรณีปัญหา	จำนวน
1. กรณีล่วงเกินทางเพศ	1,535
2. กรณีโศภณเด็กและแสวงผลประโยชน์จากเด็ก	1,419
3. กรณีทำร้ายร่างกาย	559
4. กรณีแรงงานเด็ก	435
5. กรณีหาย-ลักพา	111
6. กรณีอื่น ๆ	567

จากตารางที่ 1.1 สถิติซึ่งเป็นตัวเลขบางส่วนของสถิติทั้งหมด กรณีการล่วงละเมิดทางเพศ ซึ่งเป็นการทารุณกรรมต่อเด็กประเภทหนึ่ง มีจำนวนเกินครึ่งกว่าการทารุณกรรมประเภทอื่น ๆ

ตารางที่ 1.2
สถิติคดีข่มขืนกระทำชำเราในเขตกรุงเทพมหานคร
ระหว่าง พ.ศ. 2542-2548

ปี พ.ศ.	จำนวนคดีที่ได้รับแจ้ง	จำนวนที่จับได้
2542	425	253
2543	495	294
2544	380	223
2545	571	263
2546	518	88
2547	612	102
ม.ค.-ก.ย. 2548	424	73

สถิติคดีอาญาดังตารางที่ 1.2 เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการข่มขืนกระทำชำเราที่เกิดขึ้น และมีผู้มาแจ้งความกับตำรวจเท่านั้น ในความเป็นจริงที่เกิดขึ้น จำนวนจะมากกว่านี้อีกหลายเท่า เนื่องจากผู้เสียหายไม่ยอมเปิดเผย ให้ผู้อื่นทราบโดยเฉพาะประสบการณ์ทางเพศ ซึ่งในสังคมไทย ถือว่าเป็นเรื่องน่าอับอายทำให้ผู้หญิงที่ถูกข่มขืนและล่วงละเมิดทางเพศทั้งหลายได้รับความกระทบกระเทือนมาก การกลับมาดำรงชีวิตตามปกติเป็นเรื่องยากลำบากส่งผลกระทบต่อครอบครัว ชุมชนและสังคม

นอกจากนี้ กรมสุขภาพจิต (2546) กล่าวถึงความเชื่อส่วนบุคคล ที่เป็นความเชื่อผิด ๆ มากมายเกี่ยวกับการทำร้ายทางเพศดังตารางที่ 1.3 ซึ่งฝังรากลึกอยู่ในวัฒนธรรม ศาสนา ค่านิยม ของสังคม ถ้ามลัทธิความเชื่อผิด ๆ เหล่านี้ได้ จะเป็นการจัดการทำร้ายทางเพศได้

ตารางที่ 1.3

ความเชื่อส่วนบุคคล ที่มีความเชื่อผิด ๆ เกี่ยวกับการทำร้ายทางเพศ

ความเชื่อผิด ๆ	ความจริง
1. การทำร้ายร่างกาย เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นกับคนอื่นไม่ใช่ฉัน	1. ถ้าเราไม่สามารถจัดการทำร้ายทางเพศให้หมดไปจากสังคมได้ก็ไม่มีผู้หญิงคนไหนมั่นใจในความปลอดภัยจากการถูกทำร้ายทางเพศ
2. มีแต่เด็กสาวที่หน้าตาสวยเท่านั้น ที่จะถูกทำร้ายทางเพศ	2. ผู้หญิงที่ถูกทำร้ายทางเพศมีทุกวัย
3. ผู้หญิงที่ถูกทำร้ายทางเพศคงจะ “แสหาเรื่องเอง”	3. ไม่มีผู้หญิงคนไหน ชอบถูกทำร้ายทางเพศ
4. ผู้ชายที่ลงมือทำร้ายทางเพศ เพราะไม่สามารถควบคุมตนเองได้	4. ผลการศึกษาผู้ชายที่ข่มขืนพบว่า การลงมือทำร้ายทางเพศ ส่วนใหญ่มีการวางแผนล่วงหน้า ผู้ชายสามารถควบคุมความต้องการทางเพศของตนเองได้ และเป็นหน้าที่
5. ผู้ชายที่ลงมือทำร้ายทางเพศ เพราะมีปัญหาทางอารมณ์ และจิตใจ	5. งานวิจัยยืนยันว่าผู้ชายที่ลงมือทำร้ายทางเพศ คือคนปกติในสายตาของเพื่อน และเพื่อนร่วมงาน
6. การทำร้ายทางเพศ มักเกิดจากคนแปลกหน้า	6. ผู้ที่ลงมือทำร้ายทางเพศส่วนใหญ่ เป็นคนที่ผู้หญิงรู้จัก
7. ผู้หญิงมักถูกทำร้ายทางเพศตอนกลางคืน ในซอยเปลี่ยว	7. การถูกทำร้ายทางเพศเกิดขึ้นได้ทั้งที่บ้าน โรงเรียน โรงพยาบาล ที่ทำงาน ฯลฯ

ที่มา: กรมสุขภาพจิต ปี 2546

มูลเหตุจูงใจในการศึกษา

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษามีความสนใจศึกษากลุ่มเด็กนักเรียนหญิงวัยรุ่นที่มีอายุระหว่าง 12-15 ปี ที่มีความเจริญเติบโต ทางสมองถึงขีดเต็มที่ สามารถคิดได้ในทุก ๆ แบบอย่างผู้ใหญ่ นอกจากนี้ยังเป็นวัยที่ประสบความยุ่งยากมาก จนนักวิชาการในหลายทศวรรษที่ผ่านมา เรียกว่าเป็น “วัยวิกฤต” เช่น แอริคสันแสดงทัศนะว่า วัยรุ่นเป็นระยะเวลาที่มนุษย์มีความสับสนทางจิตใจมากที่สุด ยิ่งกว่าวัยอื่น ๆ (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2543, น. 329) และจากสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็วส่งผลให้วัยรุ่นต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตมากมาย ทั้งในบทบาทที่เป็นผู้รองรับปัญหาของผู้ใหญ่ และเป็นผู้สร้างปัญหากับสังคม เกี่ยวกับปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศซึ่งเด็กผู้หญิงวัยรุ่นกลุ่มดังกล่าวจะตกเป็นเหยื่อมากที่สุด มาตรการในการป้องกันปัญหา ควรเริ่มตั้งแต่การป้องกันตนเอง เด็กนักเรียนหญิงวัยรุ่นจึงควรได้มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรม การป้องกันตนเองจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อป้องกันการถูกข่มขืนกระทำชำเรา ที่เป็นการล่วงละเมิดทางเพศที่รุนแรงที่สุด

การศึกษพฤติกรรม การป้องกันตนเอง จากการถูกล่วงละเมิดทางเพศของเด็กนักเรียนหญิงวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเมืองที่มีปัญหาอาชญากรรมมากที่สุดในประเทศ เพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมของเด็กนักเรียนหญิงเกี่ยวกับอาชญากรรมดังกล่าว จะนำไปสู่นโยบายทางสังคมในการส่งเสริมการป้องกันภัยการคุกคามทางเพศต่อเด็กวัยรุ่นหญิงต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาที่มีความเสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศของเด็กนักเรียนหญิงวัยรุ่น ในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรม การป้องกันตนเองจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศของเด็กนักเรียนหญิงวัยรุ่น ในกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อแสวงหาแนวทางในการส่งเสริมมาตรการป้องกันภัยจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศกับเด็กนักเรียนหญิงวัยรุ่นต่อไป

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาด้านความคิดเห็น ความเชื่อ และพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศของเด็กนักเรียนหญิงวัยรุ่น โดยศึกษาจากกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน รวม 6 แห่ง ซึ่งอยู่ในเขตบางกอกน้อย บางรัก และ ปิงกู๋ม ของกรุงเทพมหานคร จำนวน 388 คน

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ หมายถึง การปฏิบัติตนของนักเรียนหญิงวัยรุ่นที่เป็นไป เพื่อปกป้องตนเองจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ โดยเป็นพฤติกรรมป้องกันเบื้องต้น เพื่อไม่ให้ถูกล่วงละเมิดทางเพศ เช่น การไม่แต่งกายล่อแหลม การไม่ไปในสถานที่เปลี่ยว ไม่เที่ยวกลางคืน หรือเที่ยวในสถานเริงรมย์ เป็นต้น และเป็นพฤติกรรมป้องกันตนเองเมื่อตกอยู่ในสถานการณ์ที่จะถูกล่วงละเมิดทางเพศ นักเรียนวัยรุ่นหญิงจะมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองให้รอดพ้นจากการเป็นเหยื่อถูกล่วงละเมิดทางเพศ เช่น การใช้ศิลปะป้องกันตัว ใช้สิ่งของทุกอย่างเป็นอาวุธ เป็นต้น

นักเรียนหญิงวัยรุ่น หมายถึง ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ของกรุงเทพมหานครซึ่งมีอายุในช่วง 12-15 ปี

สมมุติฐานการศึกษาวิจัย

สมมุติฐานที่ 1 เด็กนักเรียนหญิงวัยรุ่นที่มีปัจจัยภูมิหลังที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศแตกต่างกัน

สมมุติฐานที่ 2 เด็กนักเรียนหญิงวัยรุ่นที่มีปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคมที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการป้องกันจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศแตกต่างกัน

สมมุติฐานที่ 3 เด็กนักเรียนหญิงที่มีความรู้เรื่องการตกเป็นเหยื่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศแตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงสภาพปัญหาของการถูกล่วงละเมิดทางเพศของเด็กนักเรียนหญิงในกรุงเทพมหานคร
2. ทราบถึงพฤติกรรมการป้องกันตนเอง จากการถูกล่วงละเมิดทางเพศของเด็กนักเรียนหญิงวัยรุ่น ในกรุงเทพมหานคร
3. เป็นแนวทางในการปฏิบัติตนของเด็กนักเรียนหญิงวัยรุ่น ในการป้องกันตนเองจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ
4. สามารถนำข้อมูลจากการศึกษามาใช้เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบาย และมาตรการในการป้องกัน แก้ไขปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กหญิงวัยรุ่นได้ต่อไป